

Identifying the Factors That Shape the Institutionalization of Activities in the Student Sports Program Teachers of Farhangian University in a Mixed Method

Farnaz Ghadirian Marnani^{1*}, Mohamad Soltan Hoseini², Mehdi Salimi³, Shahram arofzad⁴

1. Ph.D. Student in Sport Management, Isfahan (Khorasgan) Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran

2. Associated Professor, Department of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, University of Isfahan, Isfahan, Iran

3. Associated Professor, Department of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, University of Isfahan, Isfahan, Iran

4. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Farhangian University, Isfahan, Iran

(Received: December 27, 2021; Accepted: April 10, 2022)

Abstract

The aim of this study was to identify the factors affecting the institutionalization of extracurricular activities of student-teachers of Farhangian University in a combined method. In the qualitative part, the data theory method was used with the Strauss-Corben approach and in the quantitative part, factor analysis was used. The statistical population consisted of qualitative experts who were purposefully selected and interviewed based on theoretical saturation. 11 of them; Also, the statistical population in the quantitative section was the students and teachers of Farhangian University, and based on the number of parameters identified in the qualitative section of the research, 535 of them were randomly selected. In order to analyze the data in the qualitative part, three overlapping processes of open coding, axial coding and selective coding were used, and in the quantitative part, the confirmatory factor analysis method was used. Qualitative results related to the institutionalization of extracurricular activities showed 107 concepts and 25 sub-categories that were categorized in terms of causal, contextual, intervening, strategies and consequences. Also, based on quantitative findings, 90 concepts and 22 subsets were confirmed. Based on these results, it can be said that moving towards the study of institutionalization capabilities requires understanding the conceptual model of all factors affecting it.

Keywords: Extracurricular activities, Institutionalization, Organized and informal activities, Student-teachers.

* Corresponding Author, Email: m.salimi.ui@gmail.com

شناسایی عوامل شکل‌دهنده نهادینه‌سازی فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی دانشجومعلم‌ان دانشگاه فرهنگیان به روش آمیخته

فرناز قدیریان مارنانی^۱، محمد سلطان حسینی^۲، مهدی سلیمی^{۳*}، شهرام عرفوفزاد^۴

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران
۲. دانشیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران
۳. دانشیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران
۴. استادیار، گروه علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۰/۰۶؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۱/۲۱)

چکیده

هدف این پژوهش شناسایی عوامل شکل‌دهنده نهادینه‌سازی فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی دانشجومعلم‌ان دانشگاه فرهنگیان به روش آمیخته بود. در بخش کیفی از روش نظریه داده‌بنیاد ره‌یافت اشتراوس و کوربین و در بخش کمی از تحلیل عاملی استفاده شد. جامعه آماری در بخش کیفی صاحب‌نظران بودند که به صورت هدفمند انتخاب شدند و بر مبنای اشباع نظری با ۱۱ نفر از آن‌ها مصاحبه شد؛ همچنین، جامعه آماری در بخش کمی دانشجومعلم‌ان دانشگاه فرهنگیان بودند که براساس تعداد پارامترهای شناسایی شده در بخش کیفی تحقیق به صورت تصادفی ساده ۵۳۵ نفر از آن‌ها انتخاب شد. برای تحلیل داده‌ها در بخش کیفی از سه فرایند همپوش کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی، و در بخش کمی از روش تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد. نتایج کیفی در ارتباط با نهادینه‌سازی فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی، ۱۰۷ مفهوم و ۲۵ مقوله فرعی را نشان داد که در شرایط علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها دسته‌بندی شدند. همچنین، بر مبنای یافته‌های کمی ۹۰ مفهوم و ۲۲ مقوله فرعی تأیید شد. با استناد به این نتایج می‌توان گفت که حرکت در جهت بررسی قابلیت‌های نهادینه‌سازی مستلزم درک یک مدل مفهومی از کلیه عوامل مؤثر و مطرح در آن است.

واژگان کلیدی: دانشجومعلم‌ان، فعالیت‌های سازمان‌یافته و غیر رسمی، فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی، نهادینه‌کردن.

مقدمه

در طول دو دهه گذشته این مسئله که دانش‌آموزان و دانشجویان چگونه می‌توانند جامعه‌پذیری را فرا بگیرند، توجه محققان را به خود جلب کرده است (رین و ژانگ^۱، ۲۰۲۰). در این راستا توجه زیادی به جنبه‌های غیر دانشگاهی آموزشی به طور خاص فعالیت‌های فوق برنامه شده است (جیانوکورسیو^۲، ۲۰۲۲). فعالیت‌های فوق برنامه مبتنی بر دو نوع سازمان‌یافته و غیر سمی است. در نوع سازمان‌یافته بوهنرت، فردریکس و رنادل^۳ (۲۰۱۰) این فعالیت را به‌عنوان مجموعه‌ای از فعالیت‌های خارج از برنامه درسی معمول که مورد استفاده قرار می‌گیرد، تعریف کرده‌اند، در مقابل، در نوع جزئی و غیر سازمان‌یافته به مثابه فعالیت‌های است که به خودی خود رخ می‌دهند برای مثال تماشای تلویزیون، در این نوع از فعالیت‌ها بر ایجاد مهارت مشخصی تأکید نمی‌شود (ماهونی^۴ و همکاران، ۲۰۰۵).

بررسی مطالعات مقطعی و طولی انجام‌شده نشان می‌دهد مشارکت در فعالیت‌های فوق برنامه همواره با پیامدهای مثبت رشد و رفاه همراه است (برگر، بروت فیلد و اسپلاج^۵، ۲۰۲۲). از جمله این پیامدها می‌توان افزایش سطح سلامت و تندرستی جسمانی، افزایش سلامت عاطفی و یادگیری تحصیلی بهتر (ویلسون و میلر^۶، ۲۰۲۱)، کاهش مشکلات درونی افراد (آموتری و پولین^۷، ۲۰۱۸)، افزایش سطح فعالیت بدنی افراد (بورنس^۸ و همکاران، ۲۰۲۱)، بهزیستی روان‌شناختی، ارتقای مهارت‌های بین‌فردی، کاهش رفتارهای پرخطر (روز راکنسپور^۹ و همکاران، ۲۰۰۶)، افزایش تعامل بین افراد (بوهنرت، فردریکس و رنادل، ۲۰۱۰؛ اسدزاده و همکاران، ۱۳۹۸)، افزایش یادگیری (کوی

-
1. Ren & Zhang
 2. Giancursio
 3. Bohnert, Fredricks & Randall
 4. Mahoney
 5. Berger, Brotfeld & Espelage
 6. Wilson & Millar
 7. Aumètre & Poulin
 8. Burnse
 9. Rose-Krasnor

و کاربونارو^۱، (۲۰۱۰) و افزایش پیشرفت تحصیلی (استرنیس و گلنی^۲، ۲۰۱۰) اشاره کرد. کوی و کاربونارو (۲۰۱۰) معتقدند مشارکت در فعالیتهای فوق برنامه طیف گسترده‌ای از پیامدها را به دنبال دارد.

تحقیقات گذشته نشان می‌دهد مشارکت در فعالیتهای فوق برنامه متأثر از متغیرهای مختلفی است. به‌طور عمده اکثر تحقیقات بر متغیرهای جمعیت‌شناختی متمرکز بوده‌اند. در برخی از آنها گزارش شده است که با افزایش سن به‌طور مداوم و پیوسته میزان مشارکت در فعالیتهای مذکور افزایش پیدا می‌کند (دوامیس^۳، ۲۰۰۶؛ فردریکس^۴، ۲۰۱۲؛ لاورا^۵، ۲۰۱۱). در تحقیقی دیگر بروک^۶ و همکاران (۲۰۲۰) نشان دادند بر سر راه مشارکت در ورزش موانع و تسهیل‌کننده‌ای درون‌فردی، بین‌فردی، روانی، محیط زیستی، بهداشتی، ایمنی و لجستیکی وجود دارد. بلانچتی^۷، لاورچی^۸، ترمبلای^۹، فولکنر^{۱۰}، ریضی و تروودنو^{۱۱} (۲۰۲۲) نشان دادند محیط مدرسه با رفتار فعال کودکان ارتباط دارد و هر اندازه مدارس ابتکارات بیشتری برای ترویج فعالیتهای بدنی فعال یادگیرندگان انجام دهند، به همان اندازه سطح فعالیت‌بدنی آنها بیشتر می‌شود. چانگ^{۱۲} (۲۰۱۹) نیز کشف کرد عوامل انگیزشی در تبیین مشارکت ورزشی دانشجویان نقش معناداری دارد. اما توماس^{۱۳} و همکاران (۲۰۱۹) گزارش کردند که برنامه‌های پرمشغله و نبود امکانات که جزء موانع ساختاری به‌شمار می‌روند، مانع مشارکت ورزشی دانشجویان می‌شود. با این حال، کوالین^{۱۴}، بینی و جورج^{۱۵} (۲۰۱۹) به این نتیجه رسیدند که بر سر راه مشارکت ورزشی به‌طور خاص برای دختران نوجوان موانع ساختاری و محیطی وجود دارد. هومان^{۱۶}، کرولی و سیم^{۱۷} (۲۰۱۹) نشان دادند که بین انگیزه ذاتی و شدت ورزش

-
1. Covay & Carbonaro
 2. Stearns & Glennie
 3. Dumais
 4. Fredricks
 5. Lareau
 6. Brooke
 7. Blanchette
 8. Chang
 9. Thomas
 10. Cavallin Bennie & George
 11. Homan, Crowley & Sim

تعامل معناداری وجود دارد. بولتن^۱ و همکاران (۲۰۱۸) نیز در تحقیقی با عنوان «پیاده‌سازی نظریه رویکرد تغییر در برنامه‌های مشارکت ورزشی» پی بردند که برآیند مشارکت ورزشی مشمول سلامتی و بهزیستی است. واندرمشوان^۲ و همکاران (۲۰۱۷) نیز نشان دادند که اتخاذ سیاست مشارکت اجتماعی می‌تواند مشارکت افراد محروم به سمت ورزش را تسهیل کند. در مطالعات داخلی آصفی و قنبرپور نصرتی (۱۳۹۷) نشان داد مهمترین بعد در نهادینه‌کردن ورزش همگانی در ایران بعد سازمانی است و پس از آن ابعاد گروهی، محیطی و فردی قرار دارد. در بعد سازمانی مهمترین عامل منابع انسانی بود. در بعد گروهی، گروه‌های مرجع، در بعد محیطی، محیط اقتصادی، فرهنگی و جغرافیای و در نهایت، در بعد فردی با نگرش مهم‌ترین عامل است. پارساجو، جوادی‌پور و زارعیان (۱۳۹۷) توسعه بخش‌های کلان، مدیریت جامع ورزش، توسعه آگاهی‌ها و ارتباطات اجتماعی، توسعه ساختاری، محیط جذاب و انگیزشی ورزش را شناسایی کردند. در تحقیقی دیگر، آصفی (۱۳۹۷) اظهار داشت که هفت گروه به ترتیب اولویت شامل مدرسه، رسانه‌های جمعی، گروه‌های مرجع، خانواده، دولت، نهادهای مذهبی و دوستان و همسالان، در نهادینه‌کردن ورزش همگانی در ایران مؤثر هستند. در تحقیقی دیگر رضوی و همکاران (۱۳۹۹) با بررسی جایگاه ورزش در نظام اوقات فراغت دانشجویان نشان دادند دانشجویان عمدتاً دارای فعالیت‌های رایانه‌ای، ورزش و شنیدن موسیقی هستند، همچنین، تحقیق نامبرده نشان داد دانشجویان از امکانات ورزشی دانشگاه رضایت نسبی دارند، اما برگزاری مسابقات ورزشی را ضعف بزرگ در اوقات فراغت خود می‌دانند. منصور، فرزاد و حیمدی (۱۳۹۹) در مطالعه‌ای با هدف تدوین مدل اوقات فراغت دانشجویان کشور نشان دادند که استفاده از اینترنت تأثیر منفی بر رضایت از اوقات فراغت دارد. همچنین، در دسترس بودن امکانات تفریحی، افزایش پرداختن به فعالیت‌های ورزشی و بالابودن سطح رفاه با افزایش میزان رضایت‌مندی از اوقات فراغت همراه است. در نهایت، مدل اوقات فراغت را با شش عامل تأثیرگذار بر انتخاب فعالیت‌های فراغتی (شامل پیش‌رانه‌ها، عوامل فردی، عوامل اجتماعی و محیطی، عوامل مدیریتی، عوامل دولتی و چالش‌ها) و پیامدهای ناشی از گذران اوقات فراغت تدوین کردند. همچنین صفدرپور، بهرامی و عیدی (۱۴۰۰) با مطالعه نقش ورزش در اوقات فراغت بر کاهش آسیب‌های

1. Bolton

2. Vandermeersch

اجتماعی پی بردند که عوامل اجتماعی- فرهنگی سبک زندگی، مشارکت عمومی، نگرش، فرهنگ‌سازی، ارزش اجتماعی، روابط اجتماعی و ترغیب اجتماعی مؤثر بر اوقات فراغت هستند. همچنین تحقیق مذکور نشان داد که عوامل فرهنگ ورزش، سبک زندگی و مشارکت عمومی دارای قدرت نفوذ کم و وابستگی زیاد می‌باشند، عوامل نگرش، فرهنگ‌سازی و ارزش اجتماعی دارای قدرت نفوذ و وابستگی زیاد و عوامل روابط اجتماعی و ترغیب اجتماعی دارای قدرت نفوذ زیاد و وابستگی کم هستند. علیرغم آن این ریاحی و همکاران (۱۴۰۰) گزارش کردند که بین سرزندگی و لذت از اوقات فراغت ورزشی رابطه‌ی علی وجود ندارد. اما بین پیوستگی اجتماعی و لذت از اوقات فراغت ورزشی رابطه‌ی علی مثبت و معناداری وجود دارد. سرانجام تحقیق نامبرده نشان داد نقش میانجی پیوستگی اجتماعی در ارتباط بین اشتیاق سازگار، اشتیاق افراطی و سرزندگی با لذت از اوقات فراغت ورزشی معنادار است.

مرور ادبیات تحقیق نشان می‌دهد فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی متأثر از عوامل مختلفی است. به این معنا که فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی به عنوان ستاده تابع نهادهای مختلفی است. این نهادها از طیف‌های مختلفی تشکیل شده‌اند و نوع آن‌ها از پژوهشی به پژوهشی دیگر متفاوت است. آنچه بیشتر در مطالعات انجام گرفته مشهود است این است که کمتر به بحث نهادینه‌سازی فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی پرداخته شده است از طرفی، در بحث بررسی فعالیت‌های فوق برنامه دانشجویان با هدف نهادینه‌سازی پیش‌تر تحقیقی انجام نشده است. این مسائل در کنار اینکه محیط‌های که در آن فعالیت‌های فوق برنامه در آن‌ها اجرا می‌شود در بسیاری از جهات با هم متفاوت هستند و نمی‌توان یک نسخه واحد را برای افزایش فعالیت‌های فوق برنامه برای آن‌ها تجویز کرد سبب شده است درک درستی از چگونگی نهادینه‌سازی فعالیت‌های مذکور در جامعه دانشجویان در اختیار نباشد. به موازات آن مشاهده می‌شود در نظام تعلیم و تربیت بر پدیده نهادینه‌سازی فعالیت‌های فوق برنامه تأکید کافی نشده است، شاید به این دلیل که نظام مربوطه شناخت کافی پیرامون این موضوع ندارد یا به احتمال زیاد موضوعات و عوامل مؤثر بر آن را نمی‌شناسند تا در برنامه‌ریزی‌های خود به آن‌ها استناد کند. از این رو، مطالعه حاضر درصدد در گام اول به این سؤال پاسخ دهد که عوامل مؤثر بر نهادینه‌سازی فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی دانشجویان دانشگاه

فرهنگیان کدامند؟ و در گام دوم مشخص کند آیا عوامل شناسایی شده از اعتبار لازم برخوردار هستند؟

شایان ذکر است نیازهای متنوع دانشجومعلم‌ان، نیازهای برخاسته از شرایط خاص فرهنگی اجتماعی در ابعاد ملی و محلی و همچنین اقتضائات بین‌المللی، نظام‌های آموزشی را با چالش‌های جدی روبه‌رو کرده است، بنابراین، هر کشور بنا به دیدگاه‌ها و رویکردهای حاکم به نظام برنامه‌نویسی درسی و آموزشی خود با شیوه‌های متفاوت به دنبال تدابیر مناسب برای مواجهه با چالش‌های فوق نهادینه‌سازی برنامه‌ها است و یکی از راه‌های برون‌رفت از این چالش‌ها طراحی مناسب فعالیت‌های فوق برنامه برای پاسخگویی به نیازهای آموزشی است. چرا که با نهادینه‌کردن فعالیت‌های فوق برنامه‌ای، زمینه برای رشد و شکوفایی و بروز خلاقیت و نوآوری فراهم می‌شود. بنابراین، لازم به نظر می‌رسد که فعالیت‌های مختلف فوق برنامه در قالب گروه‌های فعالیتی، شناسایی شده و راهکارهایی برای بهینه‌کردن این فعالیت‌ها تدوین شود. علاوه بر این فعالیت‌های فوق برنامه با هدف مراقبت افراد در برابر عادات بد، بهبود مهارت‌ها و توانایی‌ها و همچنین سپری کردن اوقات فراغت با ارزش ارائه شده است و مشارکت در این فعالیت‌ها برای افراد به طور خاص دانشجویان، نقش مهمی در پیشرفت قطعی آن‌ها در زمینه ادراک خود، اعتماد به نفس و سلامت ذهنی آن‌ها دارد و افراد را در این زمینه‌ها توانمند می‌کند. سرانجام می‌توان اشاره به این داشت که آگاهی از عوامل مؤثر بر نهادینه‌سازی اوقات فراغت ورزشی دانشجومعلم‌ان می‌تواند منبعی کاربردی و جامع برای رفع محدودیت‌های اوقات فراغت ورزشی و ترویج ورزش در اوقات آن‌ها باشد.

روش‌شناسی پژوهش

روش این پژوهش ترکیبی و طرح آن از نوع همسوسازی است. در بخش اول این تحقیق از روش نظریه داده‌بنیاد رهیافت نظام‌مند استفاده شد. دلیل اینکه از این روش در بخش کیفی استفاده شد این بود که به این سؤال پاسخ داده شود که نهادینه‌سازی فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی تابع چه بسترها و زمینه‌های است و با کاربری راهبردهای مقتضی پیامدهای آن چیست؟ در بخش دوم این مطالعه از روش پژوهش همبستگی برای بررسی اعتبار ابزار اندازه‌گیری استفاده شد. جامعه آماری این

تحقیق در بخش کیفی صاحب‌نظران (اعضای هیأت علمی دانشگاه که دارای اثر تألیفی در حوزه فعالیت‌های فوق برنامه بودند و مدیران تربیت‌بدنی که به‌طور مستقیم با فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی در ارتباط بودند) بودند که به‌صورت هدفمند مبتنی بر اشباع نظری ۱۱ نفر از آن‌ها انتخاب شد. همچنین، جامعه آماری این تحقیق در بخش کمی دانشجویان دانشجو-معلمان دانشگاه فرهنگیان بودند. تعداد حجم نمونه در این بخش مبتنی بر تعداد پارامترهای شناسایی شده در بخش کیفی تحقیق برابر با ۵۳۵ نفر بود. شایان ذکر است این نحوه تعیین حجم نمونه به قاعده سرانگشتی مولر (۱۹۹۶) معروف است و در آن از قاعده ۱ به ازای ۵، ۱ به ازای ۱۰ و ۱ به ازای ۱۵ پارامتر سخن به میان آمده است (قاسمی، ۱۳۹۱)، که در این تحقیق به علت محدودیت در تعداد دانشجویان و زیادبودن پارامترهای بخش کیفی از قاعده ۱ به ۵ استفاده شد. سرانجام روش نمونه‌گیری در این بخش از نوع تصادفی ساده بود. در بخش کیفی برای گردآوری داده‌ها از مصاحبه نیمه‌ساختاریافته و در بخش کمی از ابزار اندازه‌گیری پرسشنامه استفاده شد. در بخش کیفی حاضر برای سنجش روایی از معیارهای اسکینر، ادواردز و کوربت^۱ (۲۰۱۴) که در جدول ۱ به آن اشاره شده است، استفاده شد.

جدول ۱. روش‌های اطمینان از روایی در بخش کیفی

روش‌های اطمینان از روایی	نحوه اجرا در این پژوهش
درگیری طولانی‌مدت	افزایش حساسیت نظری، مشارکت عملی و ارتباط با مشارکت‌کنندگان برای ارزیابی برداشت‌های محقق
مشاهده پایدار	مشارکت عملی محقق و حضور در محیط مشارکت و اکتشاف جزئیات تجارب مشارکت‌کنندگان
بازرسی مجدد مسیر کسب اطلاعات	انجام بازرسی ادواری اطلاعات و کدهای به دست آمده به جهت پیشگیری از سوگیری و اطمینان از صحت، توسط محقق و یک همکار (دانشجوی دکتری) آشنا به موضوع مورد پژوهش
چک کردن با مشارکت‌کنندگان	بررسی اطلاعات به دست آمده به کمک گروه تحقیق و نظرسنجی از مصاحبه‌شوندگان در خصوص نتایج
مثلث‌سازی	استفاده از منابع متعدد برای جمع‌آوری داده‌ها
مقایسه مستمر	مقایسه داده‌های به دست آمده از منابع مورد بررسی با سایر منابع به صورت مستمر در تمام طول تحقیق

1. Skinner, Edwards & Corbett

همچنین، برای سنجش پایایی از روش پایایی بازآزمون استفاده شده است. این شاخص را زمانی می‌توان محاسبه کرد که یک کدگذار یک متن را در دو زمان متفاوت کدگذاری کرده باشد. برای محاسبه پایایی بازآزمون از میان مصاحبه‌های انجام گرفته چند مصاحبه به عنوان نمونه انتخاب شد و در دو فاصله زمانی هر یک از مصاحبه‌ها با هم مقایسه شدند (نوروزی سیدحسینی، ۱۳۹۴).

جدول ۲. محاسبه پایایی در بخش کیفی

ردیف	شماره مصاحبه	تعداد کل کدها	تعداد توافقات	تعداد عدم توافقات	پایایی
۱	P2	۴۷	۲۲	۵	۰,۹۳۶
۲	P10	۱۵	۷	۳	۰,۹۳۳
	جمع	۶۲	۲۹	۸	۰,۹۳۵

همانگونه که در جدول ۲ ملاحظه می‌شود تعداد کل توافقات بین کدها در فاصله زمانی ۳۰ روزه برابر با ۲۹ و تعداد کل عدم توافقات در این زمان برابر با ۸ است. پایایی بازآزمون مصاحبه‌های این تحقیق برابر با ۹۳ درصد است. با توجه با اینکه میزان پایایی بیشتر از ۶۰ درصد است. بنابراین، قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها مورد تأیید است. علاوه بر این در بخش کمی برای اطمینان از روایی ابزار تحقیق از روایی سازه و شاخص‌های آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی استفاده شد که نتایج آن در قسمت یافته‌های تحقیق ارائه شده است. سرانجام در پژوهش حاضر در بخش کیفی به‌موجب اینکه از روش نظریه داده‌بنیاد و رهیافت نظام‌مند اشتراوس و کوربین استفاده شد. سه فرایند همپوش در انجام تحلیل رعایت شد که عبارت بودند از کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی؛ و در بخش کمی از روش تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد. این تحلیل‌ها با کمک نرم‌افزارهای SPSS نسخه ۲۳ و SmartPLS نسخه ۳ در سطح خطای ۵ درصد انجام شد.

یافته‌های پژوهش

با استناد به کدبندی مرحله اول که به کدبندی باز معروف است، از طریق بازبینی مصاحبه‌های انجام گرفته با صاحب نظران ۱۳۸ مفهوم شناسایی شد. همچنین، با استناد به نتایج کدبندی محوری و

مفاهیم مشترک بین کدهای مورد نظر ۲۵ مقوله فرعی به نام‌های امکانات و تجهیزات، بسترسازی، انگیزش، بهزیستی روان‌شناختی، کاهش ناهنجاری‌های رفتاری، مدیریت اوقات فراغت، هدف‌گذاری، نظارت و ارزیابی، برنامه‌ریزی، محدودکننده، ارتباطات، منابع انسانی، برگزاری رویدادهای ورزشی، مهم‌شمردن ورزش، باور و نگرش، منابع مالی، استفاده از ظرفیت گروه‌های مرجع، کیفیت خدمات، حمایت، سیاست‌گذاری، تأمین مالی، تسهیل‌کننده، ایجاد فرصت مشارکت، ساماندهی و غنی‌سازی فعالیت‌های ورزشی دانشجویان، تعالی بخشی به اقدامات مؤثر شناسایی شد. شایان ذکر است تعدادی از مفاهیم شناسایی شده به دلیل اینکه معادل مشترکی برای آن‌ها پیدا نشد و امکان اینکه آن‌ها را به یک سطح انتزاعی‌تر انتقال داد، وجود نداشت، از مجموع کدهای باز کنار گذاشته شدند و در مجموع، تعداد مفاهیم نهایی برابر با ۱۰۷ کد بود. سرانجام در کدگذاری گزینشی براساس چینش کدهای محوری در کنار هم مبتنی بر منطق و ارتباط دادن آن با سایر مقوله‌ها، اعتباربخشیدن به روابط و پرکردن جاهای خالی با مقولاتی که نیاز به اصلاح و گسترش بیشتر دارند، مقوله‌های محوری در مقوله‌های اصلی دسته‌بندی شدند. در جدول ۳ سه مرحله کدگذاری نمایه شده است.

جدول ۳. نتایج فرایند کدگذاری باز، محوری و گزینشی

منبع مصاحبه	مفاهیم	مقوله‌های فرعی	مقوله‌های اصلی
P1	توسعه امکانات و تجهیزات ورزشی	امکانات و تجهیزات	عوامل زمینه‌ای
P2	مناسب بودن فضای ورزشی		
P2, P7	داشتن امکانات و تجهیزات مورد نیاز		
P2	کامل بودن امکانات و تجهیزات		
P2	به روز بودن امکانات ورزشی		
P2	مرتفع کردن نواقص و معایب امکانات ورزشی		
P4, P6, P1	فراهم کردن امکانات فیزیکی و شرایط مناسب	بسترسازی	عوامل زمینه‌ای
P3	فراهم کردن تجهیزات		
P3	فراهم کردن مربی		
P3	فراهم کردن امکان مشارکت والدین		

منبع مصاحبه	مفاهیم	مقوله‌های فرعی	مقوله‌های اصلی
P2	رایگان بودن استفاده از فضاهای ورزشی	انگیزش	عوامل علی
P7, P1, P4, P3	تشویق و ترغیب دانشجویان		
P2	تقویت احساس نیاز به فعالیت ورزشی		
P2	تأکید بر نتایج مثبت ورزش		
P2	هدیه دادن به افراد یا تیم‌های برتر		
P11	تشویق دانشجویان به انجام ورزش صبحگاهی		
P11	تشویق دانشجویان به شرکت در کلاس‌های آموزشی ورزشی		
P11	تشویق مادی و معنوی دانشجویان ورزشکار		
P4	کاهش استرس	بهبودی روان شناختی	پیامد
P4	افزایش اعتماد به نفس		
P11	افزایش پیوند دوستی بین دانشجویان ورزشکار		
P4	افزایش نشاط اجتماعی		
P2	شادابی		
P11	کاهش بار روانی دوری از خانواده	کاهش ناهنجاری‌های رفتاری	پیامد
P2	کاهش ناهنجاری شایع در بین دانشجویان		
P2	کاهش آسیب‌های اجتماعی در بین دانشجویان		
P11	پرشدن مطلوب اوقات فراغت دانشجویان	مدیریت اوقات فراغت	پیامد
P4	پرکردن اوقات فراغت		
P2	افزایش مشارکت دانشجویان در سایر برنامه‌ها		
P2, P7	هدفمندکردن فعالیت ورزشی دانشجویان در خارج از دانشگاه	هدف‌گذاری	عوامل علی
P3	تعریف حیطه‌های فوق برنامه ورزشی		
P7	ارائه برنامه‌های هدفمند		
P5	انجام کارها به طور منسجم و هدف‌دار		
P2	ارائه بازخورد عملکرد ورزشی به دانشجویان	نظارت و ارزیابی	عوامل علی
P10	ارائه گزارش عملکرد ادواری و سالیانه		
P10	نظارت بر فعالیت‌های ورزشی		
P10	نظارت بر عملکرد انجمن‌های تخصصی ورزش		
P10	شناسایی نقاط قوت و ضعف برنامه‌ها		

منبع مصاحبه	مفاهیم	مقوله‌های فرعی	مقوله‌های اصلی
P8	برنامه‌ریزی روی مهارت‌های پایه	برنامه‌ریزی	عوامل علی
P2	برنامه‌ریزی مناسب جهت استفاده از فرصت‌های موجود		
P10	تصویب برنامه سالیانه خرید و نوسازی وسایل و تجهیزات		
P10	تهیه تقویم و برنامه عملیاتی فعالیت‌های ورزشی سالیانه		
P7	برنامه‌ریزی دقیق و مناسب با نیازهای مخاطب		
P2	نبود فعالیت ورزشی مفید و مستمر در دوره دبیرستان	محدودکننده	عوامل مداخله‌گر
P6	فراهم‌نبودن زیرساخت‌های ورزشی		
P6	مسائل مالی		
P6	نبود امکانات ورزشی		
P9	عدم تأمین زیرساخت‌های سخت‌افزاری		
P2	در حاشیه بودن موضوع ورزش		
P2	مشکلات فرهنگی و اقتصادی		
P2, P3	اطلاع‌رسانی	ارتباطات	راهبردها
P2, P3, P8	آموزش		
P4, p2	فرهنگ‌سازی		
P2	به کارگیری مربیان مجرب و ماهر	منابع انسانی	عوامل علی
P2	وجود کارشناس تربیت بدنی مجرب		
P9, P6	استفاده از مربیان کارآموده		
P3	استفاده از نیروی انسانی متخصص		
P11	بهره‌مندی از مربیان حرفه‌ای و مربیان بااخلاق		
P6	برگزاری مسابقات برون‌مرزی در دانشگاه	برگزاری رویدادهای ورزشی	عوامل علی
P4, P10, P2, P1	برگزاری مسابقات و جشنواره‌های درون و برون‌دانشگاهی		
P10	برگزاری مسابقات برای کارکنان و خانواده‌های آنها		
P3	برگزاری دوره‌های مربیگری و داوری		
P2	ارزش قائل شدن از جانب مدیران دانشگاهی	مهم‌شمردن ورزش	عوامل علی
P2	اهمیت دادن به ورزش کارکنان		
P2	اولویت قرار گرفتن فعالیت فوق برنامه		

منبع مصاحبه	مفاهیم	مقوله‌های فرعی	مقوله‌های اصلی
P9	تعهد مسئولان	باور و نگرش	پیامد
P2	تغییر نگاه مدیریتی		
P9	بهبود دیدگاه مدیران نسبت به ورزش		
P4	هم‌افزایی حوزه‌های مختلف دانشگاه		
P2	پیش‌بینی اعتبارات برای پرداخت حق‌الزحمه عوامل اجرایی	منابع مالی	عوامل علی
P2	تأمین منابع مالی		
P9, P2	تأمین بودجه برای جذب مربی		
P9	تأمین بودجه با خرید وسایل مورد نیاز		
P2	استفاده از ظرفیت نهادهای ورزشی بیرون دانشگاه	استفاده از ظرفیت گروه‌های مرجع	راهنم‌ها
P2	استفاده از ظرفیت انجمن‌ها، تشکل‌ها و کانون‌های دانشجویی		
P2	مرتب‌بودن فضاهای ورزشی	کیفیت خدمات	عوامل زمینه‌ای
P2	آماده‌کردن و نظافت فضاهای ورزشی		
P10	ارتقای کیفیت خدمات ورزشی		
P4	حمایت معنوی رؤسا و معاونین	حمایت	عوامل علی
P7	حمایت از افراد فعال		
P3	حمایت از دانشجویان		
P7	حمایت سازمان		
P10	تهیه و تنظیم سیاست‌ها و خط‌مشی‌های ورزش دانشجویان	سیاست‌گذاری	راهنم‌ها
P2, P11	شناسایی نیازها و علائق دانشجویان		
P10	بررسی بودجه مورد نیاز به درخواست انجمن‌های تخصصی	تأمین مالی	راهنم‌ها
P3	اختصاص بودجه معین برای فعالیت‌های فوق برنامه		
P11	بهره‌گیری حداکثری از منابع مادی		
P2	تمهید بسترهای توسعه فعالیت‌های فوق برنامه	تسهیل‌کننده	عوامل مداخله‌گر
P9	تناسب فعالیت‌ها با نیازهای روحی و روانی دانشجویان		
P1	سالن‌های ورزشی در اختیار دانشگاه باشد.		
P9	تنوع در فعالیت‌ها		
P9	انجام فعالیت‌های فوق برنامه در بعد ظهر		

منبع مصاحبه	مفاهیم	مقوله‌های فرعی	مقوله‌های اصلی
P1	اهمیت دادن به ورزش‌های بومی و محلی		
P2	اجتناب از عمل انجام‌دادن ورزش به زور		
P11	امکان استفاده از سالن‌های ورزشی در تمام ایام		
P4	ایجاد ایستگاه ورزشی در محوطه دانشگاه	ایجاد فرصت مشارکت	راهبردها
P4	زمانبندی مناسب ساعت آموزشی		
P11	ورزش و نرمش صبحگاهی		
P2	ورزش درون‌خوابگاهی		
P2	تهیه کارنامه فعالیت ورزشی برای دانشجویان	ساماندهی و غنی‌سازی فعالیت‌های ورزشی دانشجویان	راهبردها
P2	تعریف دانشگاه فعال		
P2	استعدادیابی و هدایت دانشجویان		
P7	اشاعه فعالیت‌های فوق برنامه	تعالی بخشی به اقدامات مؤثر	راهبردها
P2	اثربخشی فعالیت‌های ورزشی		
P3	افزایش تعداد مسابقات ورزشی		
P11	برگزاری مسابقات ورزشی به مناسبت‌های مختلف		
P2	تیم‌سازی		

در ادامه، برای تأیید یافته‌های کیفی از تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد. به موجب یافته‌های جدول ۴ و با استناد به نتایج، مشخص شد که تمامی بارهای عاملی عامل‌ها و معرف‌های آن‌ها به جز عامل‌های انگیزش، هدف‌گذاری و نظارت و ارزیابی بالای ۰/۵ است و این نشان می‌دهد اعتبار همگرایی مدل برقرار است. در این بین مقادیر بارهای عاملی تمامی عامل‌ها در دامنه ۰/۷۷ تا ۰/۹۰ متغیر بود. همچنین، شاخص‌های برازش مدل نشان دادند که مدل تحلیل عاملی مرتبه دوم برازش مناسبی دارد، با استناد به نتایج ارزیابی مدل‌های اندازه‌گیری مشخص شد که مقادیر آلفای کرونباخ و مقدار پایایی ترکیبی (CR) تمامی عامل‌ها به جز عامل‌های انگیزش، هدف‌گذاری و نظارت و ارزیابی بیشتر از آستانه ۰/۷ است به علاوه، تمام مقادیر میانگین واریانس استخراج‌شده (AVE) عامل‌ها به جز عامل‌های انگیزش، هدف‌گذاری و نظارت و ارزیابی بالای استاندارد پیشنهادی ۰/۵

بود. همزمان سطح آلفای کروناخ، پایایی ترکیبی و میانگین واریانس استخراج شده آن‌ها کمتر از مقدار مطلوب بود از جمع شاخص‌های تأیید شده کنار گذاشته شدند. تا از این طریق از مجموع ۱۰۷ مفهوم شناسایی شده ۱۷ کد حذف و تنها ۹۰ کد باقی بمانند. همچنین، تعداد مقوله‌های فرعی از ۲۵ مقوله در بخش کیفی به ۲۲ مقوله فرعی در بخش کمی کاهش پیدا کرد.

جدول ۳. نتایج تحلیل عاملی تأییدی مرتبه دوم

متغیر	عامل / معرف	λ	t	α	CR	AVE
عوامل زمینه‌ای	امکانات و تجهیزات	۰,۸۷۱	۵۳,۹۰۲	۰,۶۲۸	۰,۷۷۱	۰,۵۰۴
	توسعه امکانات و تجهیزات ورزشی	۰,۳۵۹	۴,۹۰۸			
	مناسب بودن فضای ورزشی	۰,۲۳۸	۳,۱۸۳			
	داشتن امکانات و تجهیزات مورد نیاز	۰,۷۳۰	۲۵,۵۲۳			
	کامل بودن امکانات و تجهیزات	۰,۷۶۴	۳۵,۶۹۵			
	به‌روزر بودن امکانات ورزشی	۰,۷۵۳	۲۸,۰۹۶			
	مرتفع کردن نواقص و معایب امکانات ورزشی	۰,۷۲۸	۲۹,۸۵۶			
	توسعه امکانات و تجهیزات ورزشی	۰,۶۵۶	۱۷,۷۹۶			
	بسترسازی	۰,۸۷۴	۴۷,۸۵۵	۰,۷۴۱	۰,۸۳	۰,۵۶۳
	فراهم کردن امکانات فیزیکی و شرایط مناسب	۰,۷۲۴	۲۹,۴۲۶			
	فراهم کردن تجهیزات	۰,۷۷۵	۳۱,۷۱۶			
	فراهم کردن مربی	۰,۷۸۳	۲۸,۲۴۳			
	فراهم کردن امکان مشارکت والدین	۰,۷۱۷	۱۷,۵۳۵			
	عوامل علی	کیفیت خدمات	۰,۶۵۴	۱۳,۳۳۹	۰,۶۲۰	۰,۷۲۶
مرتب بودن فضاهای ورزشی		۰,۸۴۶	۳۳,۷۶۹			
آماده کردن و نظافت فضاهای ورزشی		۰,۷۶۵	۱۵,۰۰۴			
ارتقای کیفیت خدمات ورزشی		۰,۴۰۵	۴,۵۰۵			
انگیزش		۰,۱۲۵	۱,۸۹۷	۰,۳۷۱	۰,۰۹۴	۰,۲۷۳
رایگان بودن استفاده از فضاهای ورزشی		۰,۸۶۰	۱,۲۹۸			
تشویق و ترغیب دانشجویان		۰,۱۵۴	۰,۴۳۸			
تقویت احساس نیاز به فعالیت ورزشی	-۰,۱۳۶	۰,۳۷۰				

متغیر	عامل / معرف	λ	t	α	CR	AVE
	تأکید بر نتایج مثبت ورزش	۰,۳۱۳	۰,۹۱۷			
	هدیه دادن به افراد یا تیم‌های برتر	۰,۳۲۳	۱,۱۶۱			
	تشویق دانشجویان به انجام ورزش صبحگاهی	-۰,۸۱۷	۲,۸۰۷			
	تشویق دانشجویان به شرکت در کلاس‌های آموزشی ورزشی	۰,۸۲۷	۲,۳۷۵			
	تشویق مادی و معنوی دانشجویان ورزشکار	-۰,۰۱۹	۰,۰۵۵			
	هدف‌گذاری	۰,۱۴۴	۱,۸۷۹	۰,۶۵۱	۰,۳۲۷	۰,۲۱۸
	هدفمند کردن فعالیت ورزشی دانشجویان در خارج از دانشگاه	۰,۵۶۲	۱,۰۹۵			
	تعریف حیطه‌های فوق برنامه ورزشی	۰,۱۸۴	۰,۳۳۴			
	ارائه برنامه‌های هدفمند	-۰,۷۰۸	۱,۳۲۹			
	انجام کارها به طور منسجم و هدف‌دار	-۰,۱۴۶	۰,۲۸۹			
	نظارت و ارزیابی	۰,۶۴۱	۲۱,۲۱۸	۰,۴۳۱	۰,۴۶۷	۰,۳۲۶
	ارائه بازخورد عملکرد ورزشی به دانشجویان	۰,۰۱۸	۰,۱۶۵			
	ارائه گزارش عملکرد ادواری و سالیانه	۰,۰۰۶	۰,۰۵۷			
	نظارت بر فعالیت‌های ورزشی	۰,۰۷۰	۰,۶۸۷			
	نظارت بر عملکرد انجمن‌های تخصصی ورزش	۰,۸۹۵	۵۹,۷۷۶			
	شناسایی نقاط قوت و ضعف برنامه‌ها	۰,۹۰۷	۶۳,۲۷۴			
	برنامه‌ریزی	۰,۸۴۴	۲۰,۵۸۶	۰,۷۷۷	۰,۸۵۰	۰,۵۳۳
	برنامه‌ریزی روی مهارت‌های پایه	۰,۷۳۹	۲۴,۴۰۲			
	برنامه‌ریزی مناسب جهت استفاده از فرصت‌های موجود	۰,۷۷۶	۳۱,۲۵۴			
	تصویب برنامه سالیانه خرید و نوسازی وسایل و تجهیزات	۰,۷۲۵	۲۵,۴۵۰			
	تهیه تقویم و برنامه عملیاتی فعالیت‌های ورزشی سالیانه	۰,۷۹۸	۷,۰۵۷			
	برنامه‌ریزی دقیق و مناسب با نیازهای مخاطب	۰,۵۹۵	۱۵,۳۷۶			

متغیر	عامل / معرف	λ	t	α	CR	AVE
	منابع انسانی	۰,۸۴۹	۴۵,۲۷۰	۰,۷۶۸	۰,۸۴۴	۰,۵۲۰
	به کارگیری مربیان مجرب و ماهر	۰,۶۳۳	۱۴,۴۸۷			
	وجود کارشناس تربیت بدنی مجرب	۰,۷۵۹	۳,۳۶۰			
	استفاده از مربیان کارآموزه	۰,۷۱۲	۲۴,۷۴۲			
	استفاده از نیروی انسانی متخصص	۰,۷۴۹	۲۷,۳۷۷			
	بهره‌مندی از مربیان حرفه‌ای و مربیان با اخلاق	۰,۷۴۶	۲۷,۹۴۸			
	برگزاری رویدادهای ورزشی	۰,۸۴۰	۴۳,۸۱۶	۰,۶۸۱	۰,۸۰۷	۰,۵۱۱
	برگزاری مسابقات برون‌مرزی در دانشگاه	۰,۷۲۳	۲۴,۵۰۵			
	برگزاری مسابقات و جشنواره‌های درون و برون‌دانشگاهی	۰,۷۴۹	۲۳,۶۳۲			
	برگزاری مسابقات برای کارکنان و خانواده‌های آنها	۰,۷۳۵	۲۳,۵۷۶			
	برگزاری دوره‌های مربیگری و داوری	۰,۶۴۷	۲۰,۱۸۴			
	مهم‌شمردن ورزش	۰,۶۳۶	۲۰,۶۶۵	۰,۶۷۳	۰,۸۲۰	۰,۶۰۳
	ارزش قائل شدن از جانب مدیران دانشگاهی	۰,۸۴۷				
اهمیت‌دادن به ورزش کارکنان	۰,۷۳۷					
اولویت قرارگرفتن فعالیت فوق برنامه	۰,۷۴۲					
منابع مالی	۰,۷۸۹	۳۷,۷۲۷	۰,۶۷۷	۰,۸۰۴	۰,۵۰۸	
پیش‌بینی اعتبارات برای پرداخت حق‌الزحمه عوامل اجرایی	۰,۶۶۱	۱۹,۷۹۴				
تأمین منابع مالی	۰,۷۸۶	۳۶,۰۸۴				
تأمین بودجه برای جذب مربی	۰,۷۲۵	۲۸,۹۳۷				
تأمین بودجه با خرید وسایل مورد نیاز	۰,۶۷۳	۲۳,۸۷۵				
حمایت	۰,۷۶۷	۲۳,۴۵۸	۰,۷۱۲	۰,۸۲۱	۰,۵۳۶	
حمایت معنوی رؤسا و معاونین	۰,۷۳۱	۲۸,۷۲۰				
حمایت از افراد فعال	۰,۷۳۸	۲۵,۵۲۹				
حمایت از دانشجوها	۰,۸۰۲	۴۲,۴۹۹				
حمایت سازمان	۰,۶۵۰	۱۶,۱۹۱				
محدودکننده	۰,۹۳۲	۱۳۹,۳۰۱	۰,۸۰۲	۰,۸۵۵	۰,۵۵۸	

متغیر	عامل / معرف	λ	t	α	CR	AVE
عوامل مداخله‌گر	نیبود فعالیت ورزشی مفید و مستمر در دوره دبیرستان	۰,۶۳۳	۱۲,۵۵۴			
	فراهم‌نبودن زیرساخت‌های ورزشی	۰,۶۸۳	۱۸,۶۰۲			
	مسائل مالی	۰,۷۵۱	۳۴,۴۰۴			
	نبود امکانات ورزشی	۰,۶۹۹	۲۵,۴۷۳			
	عدم تأمین زیرساخت‌های سخت‌افزاری	۰,۶۹۱	۲۲,۷۸۸			
	در حاشیه بودن موضوع ورزش	۰,۶۳۱	۱۷,۱۴۰			
	مشکلات فرهنگی و اقتصادی	۰,۶۴۲	۱۶,۵۸۵			
	تسهیل‌کننده	۰,۹۳۵	۱۲۰,۵۳۶	۰,۷۹۲	۰,۸۴۷	۰,۵۰۹
	تمهید بسترهای توسعه فعالیت‌های فوق برنامه	۰,۵۵۱	۱۴,۰۸۰			
	تناسب فعالیت‌ها با نیازهای روحی و روانی دانشجویان	۰,۶۱۰	۱۶,۶۹۸			
	سالن‌های ورزشی در اختیار دانشگاه باشد	۰,۶۸۱	۲۳,۳۳۹			
	تنوع در فعالیت‌ها	۰,۶۵۲	۱۹,۶۵۲			
	انجام فعالیت‌های فوق برنامه در بعد ظهر	۰,۶۶۷	۲۱,۷۵۹			
	اهمیت‌دادن به ورزش‌های بومی و محلی	۰,۶۳۷	۲۲,۰۸۱			
	اجتناب از عمل انجام‌دادن ورزش به زور	۰,۶۶۱	۲۲,۶۳۰			
	امکان استفاده از سالن‌های ورزشی در تمام ایام	۰,۶۴۶	۲۱,۵۷۶			
راهنماها	ارتباطات	۰,۷۶۳	۲۹,۹۷۹	۰,۷۶۱	۰,۸۶۲	۰,۶۷۶
	اطلاع‌رسانی	۰,۸۰۶	۳۸,۷۸۶			
	آموزش	۰,۸۳۸	۴۷,۳۲۱			
	فرهنگ‌سازی	۰,۸۲۳	۴۵,۴۷۳			
	استفاده از ظرفیت گروه‌های مرجع	۰,۶۲۳	۱۶,۳۷۰	۰,۵۷۴	۰,۷۹۰	۰,۶۵۴
	استفاده از ظرفیت نهادهای ورزشی بیرون دانشگاه	۰,۷۶۶				
	استفاده از ظرفیت انجمن‌ها، تشکل‌ها و کانون‌های دانشجویی	۰,۸۴۹				
	سیاست‌گذاری	۰,۷۲۲	۲۶,۰۴۷	۰,۵۸۷	۰,۸۲۹	۰,۷۰۸

متغیر	عامل / معرف	λ	t	α	CR	AVE
	تهیه و تنظیم سیاست‌ها و خط‌مشی‌های ورزش دانشجویان	۰,۸۳۷	۴۶,۷۱۱			
	شناسایی نیازها و علائق دانشجویان	۰,۸۴۵	۵۵,۲۱۷			
	تأمین مالی	۰,۶۸۴	۲۴,۷۲۹	۰,۵۶۹	۰,۷۷۸	۰,۵۴۳
	بررسی بودجه مورد نیاز به درخواست انجمن‌های تخصصی	۰,۸۰۲	۲۹,۵۱۱			
	اختصاص بودجه معین برای فعالیت‌های فوق برنامه	۰,۷۷۶	۲۹,۸۰۰			
	بهره‌گیری حداکثری از منابع مادی	۰,۶۱۸	۱۳,۱۲۹			
	ایجاد فرصت مشارکت	۰,۷۸۱	۳۴,۴۳۷	۰,۷۷۹	۰,۸۵۸	۰,۶۰۵
	ایجاد ایستگاه ورزشی در محوطه دانشگاه	۰,۸۰۶	۴۳,۰۱۴			
	زمانبندی مناسب ساعت آموزشی	۰,۸۱۶	۴۲,۱۱۴			
	ورزش و نرمش صبحگاهی	۰,۸۳۸	۵۴,۴۶۲			
	ورزش درون‌خوابگاهی	۰,۶۳۴	۱۶,۰۸۰			
	ساماندهی و غنی‌سازی فعالیت‌های ورزشی دانشجویان	۰,۶۸۶	۲۱,۱۰۰	۰,۶۵۰	۰,۸۱۰	۰,۵۸۷
	تهیه کارنامه فعالیت ورزشی برای دانشجویان	۰,۷۴۳	۲۷,۹۷۱			
	تعریف دانشگاه فعال	۰,۷۷۰	۲۸,۳۳۱			
	استعدادیابی و هدایت دانشجویان	۰,۷۸۴	۳۷,۷۹۳			
	تعالی بخشی به اقدامات مؤثر	۰,۷۵۲	۲۴,۶۶۶	۰,۷۷۸	۰,۸۴۹	۰,۵۳۳
	اشاعه فعالیت‌های فوق برنامه	۰,۷۴۴	۲۶,۹۱۳			
	اثربخشی فعالیت‌های ورزشی	۰,۸۰۵	۴۰,۳۴۲			
	افزایش تعداد مسابقات ورزشی	۰,۷۳۳	۱۴,۱۶۱			
	برگزاری مسابقات ورزشی به مناسبت‌های مختلف	۰,۵۸۲	۳۴,۵۱۱			
تیم‌سازی	۰,۷۶۶	۱۶,۵۲۲				
پیامدها	بهبودی روان‌شناختی	۰,۸۱۳	۳۳,۸۷۰	۰,۸۰۷	۰,۸۶۶	۰,۵۶۶
	کاهش استرس	۰,۶۵۸	۱۷,۵۴۸			
	افزایش اعتماد به نفس	۰,۸۱۸	۴۹,۷۴۰			

متغیر	عامل / معرف	λ	t	α	CR	AVE
	افزایش پیوند دوستی بین دانشجویان ورزشکار	۰,۷۸۸	۳۶,۰۶۵			
	افزایش نشاط اجتماعی	۰,۷۲۷	۲۵,۸۲۳			
	شادابی	۰,۷۶۰	۲۷,۵۴۵			
	کاهش ناهنجاری‌های رفتاری	۰,۸۰۸	۴۲,۱۶۴	۰,۶۵۴	۰,۷۷۴	۰,۵۳۹
	کاهش بار روانی دوری از خانواده	۰,۷۴۹	۲۲,۴۵۷			
	کاهش ناهنجاری شایع در بین دانشجویان	۰,۵۸۹	۱۱,۶۱۲			
	کاهش آسیب‌های اجتماعی در بین دانشجویان	۰,۸۴۱	۴۵,۴۵۲			
	مدیریت اوقات فراغت	۰,۷۱۶	۲۱,۳۶۰	۰,۶۶۸	۰,۸۱۹	۰,۶۰۲
	پرشدن مطلوب اوقات فراغت دانشجویان	۰,۷۷۹	۳۲,۱۴۵			
	پرکردن اوقات فراغت	۰,۸۰۲	۳۰,۵۰۶			
	افزایش مشارکت دانشجویان در سایر برنامه‌ها	۰,۷۴۵	۲۳,۱۶۲			
	باور و نگرش	۰,۷۱۰	۱۷,۷۴۳	۰,۷۰۲	۰,۸۱۷	۰,۵۲۸
	تعهد مسئولین	۰,۷۰۹	۲۰,۴۲۳			
	تغییر نگاه مدیریتی	۰,۷۲۰	۲۱,۷۴۵			
	بهبود دیدگاه مدیران نسبت به ورزش	۰,۷۴۶	۲۷,۳۵۵			
	هم‌افزایی حوزه‌های مختلف دانشگاه	۰,۷۳۱	۲۶,۳۹۷			

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های این تحقیق مبتنی بر نظریه داده‌بنیاد رهیافت اشتراوس و کوربین حاکی از این بود که نهادهای سازنده فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاهی در بین دانشجویان نامبرده متأثر از یک سری شرایط و راهبردها است که باید پیاده‌سازی و اجرا شوند. از طرفی، به‌کارگیری و استخدام شرایط و راهبردهای مورد نظر با پیامدهای همراه خواهد بود که در ادامه در ارتباط با این شرایط، راهبردها و پیامدها به طور جداگانه بحث می‌شود.

شرایط علی: بر مبنای نتایج فرایند‌گذاری مشخص شد که عوامل علی مختلفی در تقابل یا کنار هم بودنشان، شرایطی را به وجود می‌آورند که فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاهی در بین

دانشجومعلم‌ان دانشگاه فرهنگیان نهادینه شود. شایان ذکر است براساس یافته‌های کیفی در عوامل علی تنها اثرگذاری عامل‌های برنامه‌ریزی، منابع انسانی، برگزاری رویدادهای ورزشی، باور و نگرش، منابع مالی و حمایت تأیید شد و اثرگذاری عامل‌های انگیزش، هدف‌گذاری و نظارت و ارزیابی از دیدگاه دانشجومعلم‌ان به لحاظ آماری معنادار تشخیص داده نشد. این یافته با نتایج مطالعات آصفی و قنبرپور نصرتی (۱۳۹۷) مبنی بر اینکه بودجه، منابع انسانی، باور و نگرش را مؤثر بر نهادینه‌کردن ورزش همگانی می‌دانستند، همخوان است و با نتایج هومان، کرولی و سیم (۲۰۱۹)، چانگ (۲۰۱۹) مبنی بر اینکه به انگیزش اشاره داشتند، ناهمخوان است.

برنامه‌ریزی یک عامل علی تبیین‌کننده نهادینه‌سازی فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاهی است. پیتز دراکر نظریه‌پرداز برجسته زمینه مدیریت و بنیان‌گذار مدیریت مدرن می‌گوید: سؤال مناسب این نیست که فردا چه کنیم؟ بلکه باید پرسیم امروز چه کنیم که برای فردا آماده باشیم؟ با همین گفتار ساده می‌توان به اهمیت برنامه‌ریزی در مدیریت زمان پی‌برد. لذا برای حرکت در جهت صحیح و نهادینه‌سازی فعالیت‌های فوق برنامه نزد دانشجویان باید بین زمان حال و آینده با برنامه‌ریزی پل زد.

همچنین، مشخص شد عامل منابع انسانی به عنوان یک عامل علی در نهادینه‌سازی فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاهی نقش دارد. پورکریمی و همکاران (۱۳۸۹) اظهار داشتند که امروزه نقش تأثیرگذار منابع انسانی در فرایند عملیات سازمان‌ها بر هیچ‌کسی پوشیده نیست. بهره‌برداری از سرمایه‌گذاری‌ها و دستیابی به اهداف و برنامه‌های پیش‌بینی‌شده بستگی کامل به نیروی انسانی توانمند، کارا و متعهد دارد که نسبت به اهداف و سیاست‌های دستگاه شناخت کامل داشته باشد و با استفاده از یک نظام آموزشی صحیح و جامع به‌طور مستمر با دریافت آموزش‌های مورد نیاز ضمن افزایش دانش علمی بر مهارت عملی خود بیفزاید. بر این اساس سرمایه‌های مادی و طبیعی را به‌عنوان یک عامل موفقیت به شمار نمی‌آورند، بلکه نقش نیروی انسانی را به‌عنوان یک عامل مهم و اثربخش در تولید فکر و اندیشه در فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، ورزشی و غیره معرفی می‌کنند.

افزون بر عامل‌های نامبرده تحلیل داده‌ها نشان داد که برگزاری رویدادهای ورزشی در دسته شرایط علی قرار دارد و این عامل می‌تواند در تبیین نهادینه‌سازی فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاهی نقش داشته باشد. چرا که رویدادها، تجربیات متعددی برای افراد فراهم کرده و ممکن است برای بازدیدکنندگان جذابیت‌های از جمله انگیزه مشترک برای شرکت در یک رویداد، سرگرمی، استراحت و تفریح، تعامل با دیگران، یادگیری، مشاهده و مشارکت فراهم آورد (داگلاس، داگلاس و دریت، ۲۰۰۱). از طرفی، رویدادها می‌توانند به بازاری برای جذب بیشتر مخاطبان تبدیل شوند (رامچاندانی، کلمن و چرستی، ۲۰۱۹). لذا اینگونه استنباط می‌شود که برگزاری رویدادهای ورزشی درون-دانشگاهی یا برون‌دانشگاهی تمایل دانشجویان برای مشارکت در فعالیت‌های فوق برنامه را ارتقا دهد و موجبات تشویق عموم دانشجویان برای شرکت در آن را فراهم کند.

در کنار شرایط علی نامبرده، عامل باور و نگرش قرار دارد. منظور از باور و نگرش واکاوی طرز تلقی و دیدگاهی است که مسئولان و مدیران دانشگاه نسبت به فعالیت‌های فوق برنامه دارند. به‌زعم مشارکت‌کنندگان در این تحقیق در هیچ برهه‌ای از زمان نه تنها در دانشگاه فرهنگیان بلکه در سایر دانشگاه‌ها نیز به ورزش آن جور باید و شاید توجه نشده است این در حالی است که آصفی و قنبرپور نصرتی (۱۳۹۷) همچنین، تحلیل داده‌ها نشان داد که منابع مالی جزء عوامل علی مؤثر بر نهادینه‌کردن فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاهی است. همچنین، صفدرپور، بهرامی و عیدی (۱۴۰۰) نشان دادند نگرش مؤثر بر اوقات فراغت است. اینگونه استنباط می‌شود که در اختیار داشتن منابع مالی و تأمین مالی فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاه موجب رفع نیازهای این حوزه می‌شود. در صورتی که دانشگاه‌ها منابع مالی فعالیت‌های نامبرده را فراهم نکنند و سیاست‌های مالی ویژه‌ای را برای اجرای آن اتخاذ نکنند، جریان منابع مالی به سمت چند بخش محدود سرازیر می‌شود و فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاهی از آن محروم می‌شود. لذا به نظر می‌رسد دانشگاه‌ها با اتخاذ سیاست‌های صحیح در این زمینه بتوانند به رشد و توسعه همه‌جانبه این برنامه‌ها کمک کنند.

سرانجام مشخص شد که حمایت به عنوان یک عامل علی، در تبیین نهادینه‌سازی فعالیت‌های

-
1. Douglas, Douglas & Derrett
 2. Ramchandani, Coleman & Christy

فوق دانشگاه فرهنگیان نقش دارد. منظور از حمایت در این تحقیق تدارک کمک به وسیله دانشگاه مادی یا معنوی، به فعالیت‌های فوق برنامه و افراد ذینفع آن است. از دیدگاه مشارکت‌کنندگان این تحقیق دستیابی به اهداف فعالیت‌های فوق برنامه در گرو حمایت مالی دانشگاه از فعالیت‌های نامبرده است و این حمایت باید از جنبه‌های مختلف صورت بگیرد.

شرایط زمینه‌ای: بر مبنای نتایج فرایند‌گذاری مشخص شد که عوامل زمینه‌ای مختلفی در تقابل و یا کنار هم بودنشان، محیطی را به وجود می‌آورند که فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاهی در بین دانشجومعلم‌ان دانشگاه فرهنگیان نهادینه شود. شایان ذکر است این عوامل شامل امکانات و تجهیزات و بسترسازی است و یافته‌های بخش کمی نیز آن‌ها را تأیید کرد. این یافته با نتایج مطالعات آصفی و قنبرپور نصرتی (۱۳۹۷) مبنی بر اینکه فراهم کردن زیرساخت‌ها و امکانات را مؤثر بر نهادینه‌سازی ورزش می‌دانستند، رضوی و همکاران (۱۳۹۹) مبنی بر اینکه به امکانات اشاره کرده بودند، منصور، فرزانه و حمیدی (۱۳۹۹) به دلیل اینکه امکانات را مؤثر بر فراغت دانشجویان می‌دانستند و بلانچتی و همکاران (۲۰۲۲) به جهت اینکه عوامل محیطی را مؤثر تشخیص داده بودند، همخوان و همسو است.

با توجه به بررسی‌ها درباره ارکان اصلی فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاه، منابع مادی به عنوان یک رکن اساسی در خدمت نیروهای انسانی و در پیشبرد اهداف فعالیت‌های نامبرده مؤثر است. نیروی انسانی زمانی قادر به انجام امور محوله است که از حداقل امکانات و تجهیزات برخوردار باشد. برای مثال، در محیط دانشگاه برای دستیابی به اهداف مورد نظر فعالیت‌های مذکور علاوه بر مربی متخصص و باتجربه و شاگردان مستعد و پرکار، به امکانات مناسب در حوزه مورد نظر نیاز است. طبیعی است هر اندازه امکانات مناسب‌تر باشد، نیروی انسانی سازمان از این امکانات بهره بیشتری خواهد برد و به همین ترتیب، اگر از امکانات مادی بر اساس برنامه تنظیمی و به طور صحیح استفاده شود، بهره‌وری مطلوب اتفاق می‌افتد و این نکته شایان توجه است که کارایی هر برنامه‌ای زمانی نزول پیدا می‌کند که امکانات مادی و منابع انسانی در مسیر مناسب هدایت نشوند. از طرفی، تجربه نشان داده است که دانشجویان در جست‌وجوی فضای ورزشی استاندارد و عالی هستند. از

این منظر، می‌توان بخشی از وظایف مدیران و مسئولان تربیت بدنی دانشگاه فرهنگیان را تمهید و پیش‌بینی امکانات، وسایل و تجهیزات ورزشی مورد نیاز حال و آینده دانشگاه دانست. طبق گزارش‌ها، بررسی‌ها و تحقیقات در زمینه‌های مختلف تربیت بدنی و ورزش، اکثر محققان به نبود یا کمبود امکانات ورزشی و یا مشکل غیر استاندارد بودن وسایل ورزشی اشاره دارند (یزدانی، ۱۳۹۵). لذا مدیریت اماکن و تأسیسات ورزشی می‌تواند با کاربرد دانش مدیریت در این بخش، زمینه تأسیس و احداث فضاهای ورزشی استاندارد، حفظ و نگهداری، بهره‌وری مؤثر و استفاده‌ی بهینه مؤثر واقع شود. چرا که ابزار و وسایل ورزشی به همراه فضا و موقعیت آموزش مناسب، مؤثرترین مؤلفه برای نیل به اهداف هر برنامه‌ای است.

شرایط مداخله‌گر: بر مبنای نتایج حاصل از فرایند کدگذاری مشخص شد که شرایط مداخله‌گر مختلفی در تقابل یا کنار هم بودنشان، شرایطی را به وجود می‌آورند که فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاهی در بین دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان نهادینه شود. شایان ذکر است این عوامل شامل شرایط محدودکننده و تسهیل‌کننده است و یافته‌های بخش کمی نیز آن‌ها را تأیید کرد. این یافته با نتایج مطالعات توماس و همکاران (۲۰۱۹) مبنی بر اینکه موانع ساختاری از جمله برنامه‌های پر ازدحام و نبود امکانات را مانع مشارکت می‌دانستند، همچنین، کاوالین، بینی و جورج (۲۰۱۹) به جهت اینکه موانع محیطی و ساختاری را مانع مشارکت در فعالیت‌های ورزشی می‌دانستند، صفدرپور، بهرامی و عیدی (۱۴۰۰) به دلیل اینکه فرهنگ را مؤثر بر اوقات فراغت می‌دانستند همخوان و همسو است. همچنین، این یافته با نتایج مطالعه بروک و همکاران (۲۰۲۰) در جهت اینکه مطالعه نامبرده موانع را صرفاً مرتبط با عوامل روان‌شناختی می‌دانست، ناهمخوان است.

منظور از شرایط مداخله‌گر محدودکننده موانعی است که در سر راه نهادینه‌سازی فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاهی نقش دارد. به‌زعم مشارکت‌کنندگان در این تحقیق نبود فعالیت ورزشی مفید و مستمر در دوره دبیرستان، فراهم نبودن زیرساخت‌های ورزشی، مسائل مالی، نبود امکانات ورزشی، عدم تأمین زیرساخت‌های سخت‌افزاری، در حاشیه بودن موضوع ورزش و مشکلات فرهنگی و اقتصادی از جمله عوامل محدودکننده است. در مقابل، تمهید بسترهای توسعه فعالیت‌های فوق

برنامه، تناسب فعالیت‌ها با نیازهای روحی و روانی دانشجویان، در اختیار بودن سالن‌های ورزشی برای دانشگاه، تنوع در فعالیت‌ها، اهمیت‌دادن به ورزش‌های بومی و محلی، اجتناب از عمل انجام‌دادن ورزش به زور و امکان استفاده از سالن‌های ورزشی در تمام ایام جزء عوامل تسهیل‌کننده است. دیدگاه‌های مختلفی در مورد شیوه مدیریت فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاهی وجود دارد. عده‌ای از مدیران مدارس ریشه بسیاری از مشکلات و راه‌حل‌ها را در منابع مالی، فیزیکی و بودجه آن می‌دانند این افراد بیشترین توجه خود را به ورودی‌های سیستم معطوف می‌دارند، عده‌ای دیگری اعلام می‌دارند که اگر چه توجه به منابع موجود در ورودی‌های سیستم از اهمیت بالایی برخوردار است، اما باید به فرایند سیستم توجه بیشتری معطوف داشت آن‌ها در فرایند سیستم به محتوا، روش‌ها، نحوه مدیریت و غیره تأکید می‌کنند. از طرفی، در مدیریت کمال مطلوب این است که بالاترین بهره از کار گرفته شود و این امر به زور امکان نخواهد داشت زیرا علاقه به کار و ابتکار عمل را بازور نمی‌توان در افراد ایجاد کرد به طور خلاصه باید گفت مدیران امروزی با داشتن آخرین اطلاعات و تکنولوژی وقتی با انسان‌ها سر و کار پیدا می‌کنند، باید در درجه نخست به نیازهای آنان توجه داشته باشند تا بتوانند از ابتکار عمل آنان در بالابردن سطح کارایی و افزایش بازده کار استفاده کنند.

راهبردها: رسالت آموزش در هر کشوری تقویت نگرش انسانی به زندگی و ارتقای فلسفه آن و ایجاد توانایی در افراد جامعه برای زندگی سالم و سازنده است. یکی از ویژگی‌های آموزش پیشرفته و مدرن، توجه ویژه به فعالیت‌هایی است که یادگیرندگان در بیرون از محیط یادگیری انجام می‌دهند. این قبیل فعالیت‌ها بی‌شک بیشتر از فعالیت‌های کلاسی در رشد یادگیرندگان مؤثر هستند. از این رو، بر دستگاه تعلیم و تربیت هر کشوری در هر سطحی اعم از مدارس و دانشگاه‌ها، حتی مؤسسات آموزشی واجب است در راستای این مهم وارد عرصه شده و زمینه‌های اجرایی این فرایند را فراهم بیاورند و با اتخاذ راهبردهای صحیح در رشد و توسعه آن گام بردارند. به این منظور در این تحقیق تلاش شد که راهبردهای مؤثر بر نهادینه‌سازی فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاهی در دانشگاه فرهنگیان شناسایی و تبیین شد. بر مبنای نتایج فرایندگذاری مشخص شد که راهبردهای مختلفی

در تقابل یا کنار هم بودنشان، شرایطی را به وجود می‌آورند که فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاهی در بین دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان نهادینه شود. شایان ذکر است این راهبردها شامل ارتباطات، استفاده از ظرفیت گروه‌های مرجع، سیاست‌گذاری، تأمین مالی، ایجاد و فرصت مشارکت، ساماندهی و غنی‌سازی فعالیت‌های ورزشی دانشجویان و تعالی بخشی به اقدامات است و یافته‌های بخش کمی نیز آن‌ها را تأیید کرد. این یافته با نتایج مطالعات پارساجو، جوادی‌پور و زارعیان (۱۳۹۷) مبنی بر اینکه توسعه آگاهی‌ها و ارتباطات اجتماعی را مؤثر بر مشارکت اجتماعی در ورزش می‌دانستند، آصفی (۱۳۹۷) به دلیل اینکه به نقش‌های گروه‌های مرجع اشاره داشت، واندرمشوان و همکاران (۲۰۱۷) به جهت اینکه به سیاست مشارکت اجتماعی اشاره داشتند، همخوان و همسو است.

نخستین راهبردی که در ارتباط با نهادینه‌سازی فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاهی لازم است به آن توجه شود، راهبرد ارتباطات است. به اعتقاد مشارکت‌کنندگان در تحقیق راهبرد ارتباطات که تابعی از شاخص‌های اطلاع‌رسانی، آموزش و فرهنگ‌سازی است بیش از هر راهبرد دیگری در اعتلا و رشد فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاهی نقش دارد چرا که این راهبرد در اقناع و نفوذ بر مخاطبان که همانا دانشجو معلمان است، مؤثر عمل می‌کند. از طرفی، این راهبرد با کارکرد ترویج و تبلیغ که به منظور جانداختن رفتارها و الگوهای مناسب رفتاری انجام می‌شود به مقوله نهادینه‌سازی کمک می‌کند. شاید به همین دلیل است که اطلاع‌رسانی، آموزش و فرهنگ‌سازی یک راهبرد مهم در تبیین نهادینه‌سازی به شمار می‌رود.

راهبرد دیگری که در این زمینه مشخص شد، استفاده از ظرفیت گروه‌های مرجع است. آصفی (۱۳۹۷) معتقد است هفت گروه به ترتیب اولویت شامل مدرسه، رسانه‌های جمعی، گروه‌های مرجع، خانواده، دولت، نهاد‌های مذهبی و دوستان و همسالان در نهادینه‌کردن ورزش همگانی در ایران مؤثر هستند. چرا که درک رفتار انسان‌ها بدون توجه به نقشی که گروه‌ها در زندگی آن‌ها بازی می‌کنند، غیر ممکن است. اغلب افراد متعلق به مجموعه‌ای از گروه‌های رسمی و غیر رسمی هستند که از آن‌ها هم به صورت محسوس و هم نامحسوس تأثیر می‌پذیرند. این گروه‌ها شامل طیف مختلفی از افراد، نهادها و انجمن‌ها است که اکثر فعالیت مرتبط به افراد در آن طرح‌ریزی و اجرا می‌شود. تأثیر

گروه‌های نامبرده آن قدر زیاد است که در برخی حالات نمی‌توان شناختی نسبت به افکار، احساسات و رفتارهای افراد جدا از گروه به دست آورد (لوین و مورلند، ۲۰۰۶).

سومین راهبردی که در بحث تبیین نهادینه‌سازی فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاهی باید مورد توجه قرار گیرد، راهبرد سیاست‌گذاری است. به‌زعم مشارکت‌کنندگان در تحقیق منظور از سیاست‌گذاری در این تحقیق تهیه و تنظیم سیاست‌ها و خط‌مشی‌های ورزش دانشجویان و شناسایی نیازها و علائق آن‌ها پیرو فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاهی است. آن‌ها این اعتقاد را داشتند که سیاست‌های فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاه در حال حاضر هم‌گام با محدودیت‌ها، منابع در اختیار و موانع فعالیت‌های نامبرده نیست و همین مسئله مسیر نهادینه‌سازی را مخدوش کرده است.

همچنین، مشخص شد که تأمین مالی یک راهبرد معین در تبیین نهادینه‌سازی فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاهی است. به اعتقاد مشارکت‌کنندگان در تحقیق بحث تأمین مالی به‌خصوص در فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاهی از اهمیت دو چندانی نسبت به سایر فعالیت‌ها برخوردار است. چرا که توسعه و اشاعه فعالیت‌های نامبرده در عرصه‌های مختلف نیاز به منابع مالی کافی دارد. در انجام این فعالیت‌ها برخی از اقدامات را با تأمین مالی داخلی می‌توان انجام داد، اما در اقدامات مهم و زیرساختی مورد نیاز دانشگاه مانند احداث اماکن ورزشی و فضاهای ورزشی که امکان تأمین منابع کامل آن توسط دانشگاه فراهم نیست، برخورداری از منابع خارجی بسیار جدی است.

به علاوه معین شد ایجاد فرصت مشارکت به عنوان یک راهبرد در تبیین نهادینه‌سازی فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاهی نقش دارد. این راهبرد خود تابعی از زمانبندی مناسب، ایجاد ایستگاه‌های ورزشی در محوطه دانشگاه، ورزش درون خوابگاهی و انجام ورزش و نرمش صبحگاهی است. اینگونه استنباط می‌شود که با فراهم‌سازی فرصت مشارکت، دانشجویان که به دلایل مختلف فردی، سازمانی، اجتماعی، اقتصادی، زمانبندی و غیره تمایل به مشارکت در فعالیت‌های فوق برنامه ندارند، ترغیب شوند در این فعالیت‌ها شرکت کنند. البته تکرار عادت و تبدیل این عادت به رفتار در صورت تکرار آن خود می‌تواند در نهادینه‌سازی یک اقدام مؤثر باشد و ایجاد فرصت مشارکت می‌تواند یک بستر کمک‌کننده باشد.

ساماندهی و غنی‌سازی فعالیت‌های ورزشی دانشجویان راهبرد دیگر نهادینه‌سازی فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاهی است. بر مبنای مصاحبه‌های انجام‌گرفته با صاحب‌نظران این راهبرد تابع تهیه کارنامه فعالیت ورزشی برای دانشجویان، تعریف دانشگاه فعال، استعدادیابی و هدایت دانشجویان است و فرایندی است که به صورت پیوسته و مستمر ادامه دارد و حیات فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاهی به اطمینان از وجود ساختاری آن بستگی دارد.

سرانجام مشخص شد که تعالی‌بخشی به اقدامات به عنوان آخرین راهبرد در نهادینه‌سازی فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاه باید اتخاذ شود. تعالی‌بخشی از این منظر که فعالیت‌های فوق برنامه اشاعه پیدا کند، اثربخشی آن‌ها بیشتر شود و در این راستا، افزایش تعداد مسابقات ورزشی و برگزاری مسابقات ورزشی به مناسبت‌های مختلف در دانشگاه و در نهایت تیم‌سازی نقش تسهیل‌گر را بازی می‌کنند. با استناد به نتایج تحقیق رضوی و همکاران (۱۳۹۹) که دیدگاه دانشجویان را منعکس کرده بودند، برگزاری مسابقات ورزشی مهم‌ترین ضعف آن‌ها در اوقات فراغت است، و به اعتقاد مشارکنندگان در تحقیق در وجود هر یک از اقدامات مؤثر بر نهادینه‌سازی فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاهی ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های بالقوه‌ای نهفته است که برای کشف‌شدن و تبدیل آن‌ها به حالت بالفعل نیاز است، انجام آن‌ها همراه با اقدامات برتر و تعالی باشد.

پیامدها: تحلیل‌ها داده‌ها نشان داد در صورت استخدام و اجرای راهبردهای نهادینه‌سازی فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاهی پیامدهای مختلفی عاید دانشجویان می‌شود. از جمله اینکه میزان بهزیستی روان‌شناختی آن‌ها بهتر می‌شود، بهتر می‌توانند اوقات فراغت خود را مدیریت کرده و در مقابل ناهنجاری‌های رفتاریشان کاهش پیدا می‌کند، شایان ذکر است پیامدهای مذکور توسط یافته‌های کمی تأیید شد. این یافته با نتایج مطالعات بریر^۱ و همکاران (۲۰۱۸) مبنی بر اینکه گزارش کردند که مشارکت در ورزش اضطراب اجتماعی و افسردگی را کاهش می‌دهد و بولتن و همکاران (۲۰۱۸) در راستای اینکه به سلامتی و بهزیستی اشاره داشتند، همخوان و همسو است. به اعتقاد مشارکت‌کنندگان در تحقیق حاضر بهزیستی روان‌شناختی از منظر کاهش استرس، افزایش اعتماد به نفس، افزایش پیوند دوستی بین دانشجویان ورزشکار، افزایش نشاط اجتماعی و شادابی مد نظر

است و مدیریت اوقات فراغت از منظر پرشدن مطلوب اوقات فراغت دانشجویان و افزایش مشارکت دانشجویان در سایر برنامه‌ها. این در حالی است که در کاهش ناهنجاری‌های رفتاری کاهش بار روانی دوری از خانواده، کاهش ناهنجاری شایع و کاهش آسیب‌های اجتماعی در بین دانشجویان مد نظر است. به‌طور کلی، می‌توان گفت که حرکت در جهت بررسی قابلیت‌های نهادینه‌سازی مستلزم درک یک مدل مفهومی از کلیه عوامل مؤثر و مطرح در آن است. بنابراین، نتایج این تحقیق می‌تواند آگاهی محققان را در سطوح کلان، میانی و خرد درباره نهادینه‌سازی فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاهی افزایش دهد.

با اقتباس از نتایج به مدیران و دست‌اندرکاران دانشگاه فرهنگیان پیشنهاد می‌شود حمایت از فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاهی به عمل آورند، منابع مالی کافی را برای انجام این فعالیت‌ها فراهم کنند، باور و نگرش خود را نسبت به فعالیت‌های فوق برنامه تغییر داده و به دید مثبت به آن نگاه کنند، ورزش و انجام آن در همه سطوح یک امر باارزش و مهم تلقی کنند، رویدادهای ورزشی را به دلیل دستاوردهای که در حوزه اقتناع و ترغیب دارد برگزار کنند، منابع انسانی کارآمد، مجرب و در عین حال با اخلاق را برای اجرای برنامه‌ها بگمارند، همواره بر فعالیت‌های نامبرده نظارت داشته و اقدامات آن را ارزیابی کنند، تلاش کنند با اتخاذ سیاست‌های انگیزشی موجبات ترغیب و تشویق دانشجویان را فراهم سازند و در نهایت برای فعالیت‌های مذکور سیاستی اتخاذ کنند که هدف‌گذاری در آن از قبل صورت بگیرد. همچنین، به مدیران و دست‌اندرکاران دانشگاه فرهنگیان پیشنهاد می‌شود امکانات و تجهیزات لازم، به روز و استاندارد را برای اجرای فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاهی فراهم آورند، بستر مناسب را با استخدام و به کارگیری افراد مجرب و مهیاکردن شرایط مناسب فراهم کنند و خدمات با کیفیت ارائه دهند. سرانجام مدیران و دست‌اندرکاران دانشگاه مربوطه پیشنهاد می‌گردد با کمک نهادهای زیربند و مرتبط با فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاهی شرایط محدودکننده از جمله فراهم کردن زیرساخت‌های ورزشی، مسائل مالی، نبود امکانات ورزشی، عدم تأمین زیرساخت‌های سخت‌افزاری، در حاشیه بودن موضوع ورزش و مشکلات فرهنگی و اقتصادی مرتفع گردد. در مقابل فعالیت‌ها را با نیازهای روحی و روانی دانشجویان مرتبط کنند، سالن‌های

ورزشی برای خود دانشگاه احداث کنند، فعالیت‌های متنوع را ارائه دهند، به ورزش‌های بومی و محلی اهمیت دهند و امکان استفاده از سالن‌های ورزشی در تمام ایام را فراهم کنند.

شایان ذکر است این تحقیق در اجرا با محدودیت‌های همراه بوده است که در تعمیم‌دهی نتایج باید مورد توجه قرار گیرد. محدودیت اول اینکه این تحقیق صرفاً دیدگاه صاحب نظران حوزه فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی را منعکس کرده است، بنابراین، نتایج این تحقیق را نمی‌توان به تمامی ذینفعان حوزه فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی تعمیم داد. محدودیت دیگر اینکه نتایج این تحقیق قابل تعمیم به فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی مدارس را ندارد، چرا که در این تحقیق جامعه هدف دانشجومعلمان دانشگاه فرهنگیان بودند. بر این مبنای به محققان آتی پیشنهاد می‌شود میزان نهاده‌کردن فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاهی از منظر دانشجویان ارزیابی کنند و با انجام یک مطالعه تطبیقی عوامل مؤثر بر نهاده‌سازی فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی را در جامعه دانشگاه و مدرسه با هم مقایسه کنند تا مشخص شود چه تفاوت‌ها و شباهت‌های با هم دارند.

منابع

- اسدزاده، عاطفه، باقری، قدرت‌الله، علیدوست قهرفرخی، ابراهیم، و صابری، علی (۱۳۹۸). طراحی الگوی ارزیابی راهبردی برنامه‌های ورزش همگانی وزارت ورزش و جوانان تا افق ۱۴۰۴ با رویکرد پدیدارشناسی. *پژوهش‌های معاصر در مدیریت ورزشی*، ۹(۱۸)، ۱۰۷-۱۲۱.
- آصفی، احمدعلی (۱۳۹۷). شناسایی و اولویت‌بندی گروه‌های مؤثر در نهادینه‌کردن ورزش همگانی در ایران. *پژوهش در ورزش تربیتی*، ۱۵، ۲۷۰-۲۴۷.
- آصفی، احمدعلی، و قنبرپور نصرتی، امیر (۱۳۹۷). مدل عوامل مؤثر در نهادینه‌کردن ورزش همگانی در ایران. *پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی*، ۸(۱۶)، ۴۶-۲۹.
- پارساجو، علی، جوادی‌پور، محمد، و زارعیان، حسین (۱۳۹۷). تعیین راهبردهای مشارکت اجتماعی در ورزش همگانی ایران. *پژوهش‌های معاصر در مدیریت ورزشی*، ۸(۱۶)، ۲۸-۱۶.
- پورکریمی، جواد، مهدیون، روح‌الله، قاضی، ابوذر، و پوربرخورداری، امین (۱۳۸۹). ارائه الگوی نظام جامع آموزش کارکنان جمعیت هلال احمر. *امداد و نجات*، ۲(۱)، ۷۰-۵۶.
- رضوی، سیدمحمدحسین، علوی، سیدحسین، ذبیحی، اسماعیل، و لقمانی، محسن (۱۳۹۹). جایگاه ورزش در نظام اوقات فراغت دانشجویان و ارائه الگو. *پژوهش‌نامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی*، ۱۶(۳۱)، ۵۱-۳۹.
- ریاحی، الهه، زارعی، علی، اسماعیلی، محمدرضا، و نیک‌آیین، زینت (۱۴۰۰). ارائه مدل ارتباطی اشتیاق به فعالیت بدنی، سرزندگی با لذت از اوقات فراغت ورزشی با نقش میانجی پیوستگی اجتماعی در کارمندان سازمان ورزش شهرداری تهران. *علوم ورزش*، ۱۳(۴۴)، ۱۷۰-۱۴۹.
- صفدرپور، نصرالله، بهرامی، شهاب، و عیدی، حسین (۱۴۰۰). تدوین مدل نقش ورزش در اوقات فراغت بر کاهش آسیب‌های اجتماعی، تئوری داده‌بنیاد. *علوم ورزش*، ۱۳(۴۴)، ۵۶-۳۱.
- قاسمی، وحید (۱۳۹۰). برآورد حجم بهینه نمونه در مدل‌های معادله ساختاری و ارزیابی کفایت آن برای پژوهشگران اجتماعی. *جامعه‌شناسی ایران*، ۱۲(۴)، ۱۶۱-۱۳۸.
- منصوری، مریم، فرزانه، فرزام، و حمیدی، مهرزاد (۱۳۹۹). تدوین مدل اوقات فراغت دانشجویان کشور. *رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی*، ۸(۲۸)، ۱۴۵-۱۳۱.

نوروزی سیدحسینی، رسول (۱۳۹۴). طراحی مدل توسعه سرمایه انسانی در ورزش با تأکید بر رویکرد قابلیت. رساله دکتری رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی، مدیریت ورزشی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس.

یزدانی، مجتبی (۱۳۹۵). ورزش و مدیریت جهادی. تهران: انتشارات تپسا.

- Aumètre, F., & Poulin, F. (2018). Academic and behavioral outcomes associated with organized activity participation trajectories during childhood. *Applied Developmental Psychology*, 54, 33-41.
- Berger, C., Brotfeld, C., & Espelage, D. L. (2022). Extracurricular activities and peer relational victimization: Role of gender and school social norms. *School Violence*, 1(16), 611-626.
- Blanchette, S., Larouche, R., Tremblay, M. S., Faulkner, G., Riazi, N. A., & Trudeau, F. (2022). Associations between School environments, policies and practices and children's physical activity and active transportation. *School Health*, 92(1), 31-41.
- Bohnert, A., Fredricks, J., & Randall, E. (2010). Capturing unique dimensions of youth organized activity involvement: Theoretical and methodological considerations. *Review of Educational Research*, 80(4), 576-610.
- Bolton, N., Martin, S., Grace, C., & Harris, S. (2018). Implementing a theory of change approach to research sport participation programmers targeting 'hard to reach' groups. *International journal of sport policy and politics*, 10(4), 761-777.
- Brière, F. N., Yale-Soulière, G., Gonzalez-Sicilia, D., Harbec, M. J., Morizot, J., Janosz, M., & Pagani, L. S. (2018). Prospective associations between sport participation and psychological adjustment in adolescents. *Epidemiol Community Health*, 72(7), 575-581.
- Brooke, L. E., Gucciardi, D. F., Ntoumanis, N., & Lin, A. (2020). Qualitative investigation of perceived barriers to and enablers of sport participation for young people with first episode psychosis. *Early Intervention in Psychiatry*, 14(3), 293-306.
- Burns, K. E., Chaurasia, A., Carson, V., & Leatherdale, S. T. (2021). Examining if changes in the type of school-based intramural programs affect youth physical activity over Time: A natural experiment evaluation. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(5), 2752.
- Cavallin, S., Bennie, A., & George, E. (2019). Exploring the barriers and facilitators to school and club sport participation for adolescent girls in Greater Western Sydney. *Science and Medicine in Sport*, 22, S80.
- Chang, H. Y. (2019). *Determining the motivational factors for participation in team sports in Nanyang Technological University Students.*

- Covay, E., & Carbonaro, W. (2010). After the bell: Participation in extracurricular activities, classroom behavior, and academic achievement. *Sociology of Education*, 83(1), 20-45.
- Douglas, N., Douglas, G., & Derrett, R. (2001). *Special interest groups: context and cases*. John Wiley & Sons, Brisbane, Qld.
- Dumais, S. A. (2006). Elementary school students' extracurricular activities: the effects of participation on achievement and teachers' evaluations. *Sociological Spectrum*, 26(2), 117-147.
- Fredricks, J. A. (2012). Extracurricular participation and academic outcomes: Testing the over-scheduling hypothesis. *Youth and Adolescence*, 41(3), 295-306.
- Giancursio, J. L. (2022). *How does the involvement in school-related extracurricular activities affect academic performance of secondary students?* Doctoral Dissertation, Roberts Wesleyan College (Rochester).
- Homan, K. J., Crowley, S. L., & Sim, L. A. (2019). Motivation for sport participation and eating disorder risk among female collegiate athletes. *Eating Disorders*, 27(4), 369-383.
- Lareau, A. (2011). *Unequal childhoods: Class, race, and family life*. Univ of California Press.
- Levine, J. M., & Moreland, R. L. (Eds.). (2006). *Small groups: Key readings*. Psychology Press.
- Mahoney, J. L., Larson, R. W., Eccles, J. S., & Lord, H. (2005). Organized activities as developmental contexts for children and adolescents. Organized activities as contexts of development: Extracurricular activities, after-school and community programs, 3-22.
- Ramchandani, G., Coleman, R., & Christy, E. (2019). The sport participation legacy of major events in the UK. *Health Promotion International*, 34(1), 82-94.
- Ren, L., & Zhang, X. (2020). Antecedents and consequences of organized extracurricular activities among Chinese preschoolers in Hong Kong. *Learning and Instruction*, 65, 1-15.
- Rose-Krasnor, L., Busseri, M. A., Willoughby, T., & Chalmers, H. (2006). Breadth and intensity of youth activity involvement as contexts for positive development. *Youth and Adolescence*, 35(3), 365-379.
- Skinner, J., Edwards, A., & Corbett, B. (2014). *Research methods for sport management*. Routledge.
- Stearns, E., & Glennie, E. J. (2010). Opportunities to participate: Extracurricular activities' distribution across and academic correlates in high schools. *Social Science Research*, 39(2), 296-309.
- Thomas, A. M., Beaudry, K. M., Gammage, K. L., Klentrou, P., & Josse, A. R. (2019). Physical Activity, Sport Participation, and Perceived Barriers to Engagement in

- First-Year Canadian University Students. *Physical Activity & Health*, 16(6), 437-446.
- Vandermeerschen, H., Meganck, J., Seghers, J., Vos, S., & Scheerder, J. (2017). Sports, poverty and the role of the voluntary sector. Exploring and explaining nonprofit sports clubs' efforts to facilitate participation of socially disadvantaged people. *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 28(1), 307-334.
- Wilson, K. E., & Millar, P. (2021). Intramural Sport Participation: An Examination of Participant Benefits, Service Quality, Program Satisfaction, and Student Retention. *Recreational Sports Journal*, 45(2), 149-160.